

สรุปรายงานวิจัย เรื่อง

บทบาทองค์กรการเงินชุมชน ในการแก้ไขปัญหาหนี้ในระบบ

วัตถุประสงค์หลัก

เพื่อศึกษาบทบาทและรูปแบบขององค์กรการเงินชุมชนกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฐานราก รวมถึงกระบวนการในการแก้ไขหนี้ในระบบ เพื่อเป็นแนวทางในการสนับสนุนพัฒนาช่องทางเข้าถึงบริการทางการเงิน และแก้ไขหนี้ในระบบ

กลุ่มเป้าหมายและวิธีการศึกษา

องค์กรการเงินชุมชน
การวิจัยเชิงคุณภาพ
จำนวน 15 กลุ่ม
การวิจัยเชิงปริมาณ
จำนวน 540 องค์กร

ลูกหนี้ในระบบ
การวิจัยเชิงคุณภาพ
จำนวน 17 กลุ่ม
การวิจัยเชิงปริมาณ
จำนวน 1,081 องค์กร

I. สถานการณ์ลูกหนี้ในระบบ

ค่าใช้จ่าย ล้วนแล้วแต่เป็นรายจ่ายจำเป็นทั้งสิ้น

โดยค่าใช้จ่ายที่มีมากที่สุด 4 อันดับแรก ได้แก่

ค่าอาหาร

ร้อยละ 81.22

ค่าไฟฟ้า

ร้อยละ 61.24

การศึกษา

ร้อยละ 33.12

ค่าน้ำประปา

ร้อยละ 27.47

การออม ลูกหนี้ในระบบมีการเก็บออมเงิน คิดเป็นร้อยละ 90.74 มีจำนวนเงินออมเฉลี่ย 56,448.02 บาทต่อคน โดยช่องทางในการออมเงิน 3 อันดับแรก ได้แก่

กองทุนหมู่บ้าน

ร้อยละ 57.52

กลุ่มออมทรัพย์

ร้อยละ 58.46

สถาบันการเงินเฉพาะกิจ

ร้อยละ 54.86

ภาระหนี้ในระบบ

ภาระหนี้เฉลี่ยมีจำนวน 267,947.34 บาท/คน

อยู่ระหว่าง 1,300 บาท/คน ถึง 4,975,000 บาท/คน

ลักษณะของลูกหนี้ในระบบ

กรณีที่ 1

เปรียบเทียบลักษณะของกลุ่มลูกหนี้ในระบบที่กู้เงินจากนายทุน/บริษัทปล่อยกู้/บุคคลอื่นนอกครัวเรือนกับ

กลุ่มที่กู้เงินจากครอบครัว/เพื่อน องค์กรการเงินชุมชน ร้านค้า นายจ้าง โรงรับจำนำ พบว่า

กลุ่มที่กู้เงินจากนายทุน/
บริษัทปล่อยกู้/
บุคคลอื่นนอกครัวเรือน

1. มักประกอบธุรกิจ
ส่วนตัวในระบบ
เช่น หาบเร่ เป็นต้น

2. มีอัตราส่วนภาระ
หนี้ทั้งหมดต่อ
รายได้ต่อปีสูงกว่า

3. เคยถูกปฏิเสธ
สินเชื่อมากกว่า

4. มักมีรายได้หลักจาก
เงินบำเหน็จ/บำนาญ/
เบี้ยหวัด น้อยกว่า

5. มีจำนวน
เงินออมเฉลี่ย
น้อยกว่า

กรณีที่ 2

เปรียบเทียบลักษณะของกลุ่มลูกหนี้ในระบบที่กู้เงินจากนายทุน/บริษัทปล่อยกู้/บุคคลอื่นนอกครัวเรือนระหว่าง

กลุ่มที่กู้จำนวนมาก (ภาระหนี้ร้อยละ 20 ขึ้นไป) กับ กลุ่มที่กู้จำนวนน้อย (ภาระหนี้ไม่ถึงร้อยละ 20) พบว่า

กลุ่มที่กู้จำนวนมาก

1. มีจำนวนเงินออมเฉลี่ย
น้อยกว่า

2. มักประกอบธุรกิจส่วนตัว
ในระบบเช่น หาบเร่ เป็นต้น

3. เคยถูกปฏิเสธสินเชื่อ
มากกว่า

II. ประเด็นที่น่าสนใจ

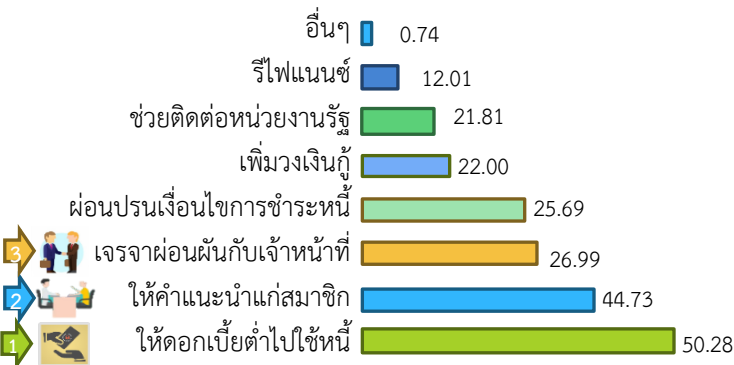
- 1 ลักษณะของสินเชื่อองค์กรการเงินชุมชนและเงินกู้ในระบบ (จากนายทุนในระบบ) เป็นสินเชื่อที่ไม่สามารถทดแทนกันได้โดยตรง

» เนื่องจากทั้ง 2 ประเภทมีลักษณะ/วัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน «

สินเชื่อองค์กรการเงินชุมชนมีอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำกว่าระยะเวลาผ่อนชำระคืนนานกว่าแต่มีความยุ่งยากในการทำเอกสารและหาผู้ค้ำประกัน ในขณะที่เงินกู้ในระบบจะมีความคล่องตัวมากกว่า

- 2 นโยบายช่วยเหลือลูกหนี้ในระบบขององค์กรการเงินชุมชน ในปัจจุบัน

หน่วย: ร้อยละ

- 3 องค์กรการเงินฯ ที่ประสบความสำเร็จในการแก้ไขหนี้ในระบบ

องค์กรการเงินชุมชนที่ประสบความสำเร็จในการแก้ไขหนี้ในระบบจะเป็นองค์กรที่ประกอบด้วย 5 ปัจจัย ดังนี้

สรุปและข้อเสนอแนะ

การกู้หน้ในระบบมีสาเหตุมาจากรายได้ไม่เพียงพอต่อค่าครองชีพเป็นหลัก ค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่ของกลุ่มลูกหนี้ในระบบล้วนเป็นค่าใช้จ่ายจำเป็น ซึ่งค่าใช้จ่ายที่มากที่สุด คือ ค่าอาหาร ในขณะที่ยังคงมีการเงินชุมชนซึ่งถือเป็นแหล่งเงินทุนที่ใกล้ชิดกับกลุ่มประชาชนฐานรากหรือลูกหนี้ในระบบพบว่ามีเพียงร้อยละ 58.96 ที่มีนโยบายช่วยเหลือลูกหนี้ในระบบ นอกจากนี้พบปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งที่จะทำให้้องค์กรการเงินชุมชนประสบความสำเร็จในการช่วยเหลือลูกหนี้ในระบบ คือ ความเพียงพอของเงินให้กู้ของ้องค์กรการเงิน ดังนั้น การแก้ไขปัญหานั้นระบบคือการทำให้กลุ่มลูกหนี้ในระบบมีรายได้ที่เพียงพอต่อค่าครองชีพ รวมไปถึงการลงทุนเพื่อสร้างรายได้ อย่างไรก็ตาม การสนับสนุนแหล่งเงินทุนเพื่อสร้างรายได้นั้น ควรมีการให้ความรู้ด้านการประกอบอาชีพหรือการเป็นที่ปรึกษาสำหรับการลงทุนควบคู่กันไป รวมถึงการให้ความรู้ทางการเงินหรือการเป็นที่ปรึกษาทางการเงินเพื่อให้มีความรู้และสามารถวางแผนทางการเงินได้ อันจะส่งผลให้หลุดพ้นจากวงจรการเป็นหนี้ในระบบได้ในอนาคต

